

מי לא?

ב עיני הזר שבא לביקור חטוף, היתה ישראל בשנת תשט"ו מדינה מאושרת יוצרת ובונה.

מנגינת פטישים הולמים וטראקטורים מטרי טרים גילאה את החלל, משדותיה של דן ועד לחופיה של אילת. בטחה התותחים ה' מצריים חרשו גברים חסינים את אדמות ההסתגנות בהרי חברון עלה גרעין אחרי גרעין על אדמת לכיש העתיקה, צברים בלונדים עטורייזוקן בביתניר, דתיים חובשי כפות בנחוושה.

על אף הזרם האדיר של העלייה בשנים עברו, נראה העם מלוכד ומאוחד יותר מרוב עמי תבל. בימי בחירות נאלצו התייעמלוגי לאמץ את מוחותיהם הדלים כדי להמציא נקודות מחלוקת. מלחמתהאחים הסמויה, ש' היא תופעת-קבע במדינות כה רבות, לא באה אל ישראל.

היתה זו תמונה מעודדת. לרוע המזל היתה זאת, במידה רבה, תמונה שטחית מאד.

ברזים יבשים

ל אף נכורתו הפרוזהאית, משך 365 ימות השנה לא היה איש-הספר עברי איש-השנה של תשט"ו. מרחק של אל-פי קילומטרים נפשיים הפרידו בינו לבין רוב רובו של העם. בתלאביב נמשכו הריקור דים בבתי-הקפה כרגיל, עת הורדו ילדי ארז ובארי לישון כבונקרים. החלוצ המזויין של התשט"ו לא הפך לדמות האידיאלית ש עוררה הערצה ויצר-חקיקו בקרב המוני ה' דור הצעיר, לא הכריחה את הסופרים והמשר רריים לשאת את שירתו. הוא לא היה חיל- החלוצ של עם הצועד קדימה, אלא חיל- המאסף העקשני של התליך עגום.

גם העוקה החדש, איש השנה של תש"א (העולם הזה 25). לא היה האיש של שנה זו. כרו העליה החייבש כמעט כליל. זו הפעם הראשונה בתולדות המדינה נערכו ברחובות ישראל הפגנות תחת הסיסמה "עליה חפשית!" והצלת אחים!" לפני שנים טעני ככה מאויבי הציונות כי מוטב להקים מדינה יהודית, כי זו תצטרך ללכת בדרך הנצבים הבריטי ולהחניק כמו ידה את העליה כדי להגן על רמת-המחיה של החתרי קים. דומה היה, השנה, כי נבואה זו נתקיי מה. גם תחת להן מאורעות-הדמים במאורי קו, עת נשחטו עשרות יהודים על-ידי ההמון

שרת, או נו, דיין

המארוקאי הנסער, שראה בהם סוכני השליט הזר, זזה עלת-העליה רק באיטיות, מציני בת במעצורים בטוחים בכל ארבעת גלגליה.

מרכבה חורקת

ת ביעה חזקה יותר לתואר איש-השנה היתה כפי החייל הקרבי העברי. פעמיים טיפק השנה כותרות לעתונות ה' עולמית, בפרצו בתנועה נועזת אל מעבר לגבול, להלום ביריב בביתו. בפעולות עזה וחאן-יניס הוכיחו הלוחמים כי התכונות שציינו את אחיהם הבכורים — מהירות התנועה, כושר ההפתעה, חוש התמצאות של היחיד וניצול הלילה — עודן מאפיינות את הלוחם העברי. מדי פעם הזדקרה לעיני הקהל דמותו של חייל בודד — קרבן-עזה **מוכאל קרמן**, שבוי-סוריה **אורי אידן** או מציל-מטוסו **שלמה הניג** — ובכל

יגאל אלון

פעם היתה זאת דמות חיובית, מעוררת חיבה. אפילו בהופיע לוחם עברי באור פחות חיובי, כמו נוקס-דס-אחותו **מאיר הר ציון**, אי-אפשר היה שלא לרחוש לו אהדה עמוקה.

האיש שנשא באחריות הצבאית למיבצעי עזה וחאן-יניס, **בושה דיין**, יכול היה גם הוא להיות מועמד רציני. בתקופת כהונתו כמעצב דמות צה"ל הצליח להחזיר את ה' כבוד לאיש הלוחם, להסיל את הגילויים ה' שלילים ביותר של חוקי הבולשיט הבריטי, לקשור את הנוער ילד-הארץ אל היחידות הקרביות. במקום קיביה ונחלין, מעשי תו מול פראים שפגעו באוכלוסיה אזרחית ועוררו שאט-נפש בעולם, באו פעולות צבא יות וטרורות, שפגעו באובייקטים צבאיים ו' עיררו כבוד.

אולם כוחו של החייל הקרבי ומפקדיו לא נרתם לפני שום מרכבה פוליטית, ועל כן בוזבו במידה רבה לריק. פעולות צה"ל הודרכו על-ידי אידיאולוגיה מיושנת ו' מעובשת של "הגנה עצמית" ו"תגמול", ש' התאימו יפה לימי הראשית של העליה ה' שניה, עת היו דויד בן-גוריון ושמואל דיין עלמים צעירים ותוססים. בשנת תשט"ו היו תה זאת אידיאולוגיה של התחמקות ותוסו כוח-גברא נפשי, תירוצה של הנהגה פילר טית שישבה בין שני הכסאות, בלתי מסוג' לת במידה שוה לשלח את ידה כדי לקטוף בתנועה נועזת את פרי השלום מן העץ ה' סרבני, או לשלוף את חרבה להשגת הכרעה צבאית.

האמלט בשדה-בוקר

ה נהגה פוליטית זו דמתה השנה ל' האמלט בטרגדיה השקספירית, הגבר אכול הספקות הנסחב עם המאורעות ואינו יכול להחליט כל החלטה.

האיש שסימל את הדמות הטראגית של השנה היה **דויד בן-גוריון**. אפשר היה ל'

החייל העברי הקרבי

נה ובוצעה ביד אמן, ניצלה את שגיאתו ה' גדולה של לבון כדי לפנות את המקום ל' שיבת נפוליאון מגלות שדה-בוקר. בחוגים המצומצמים, שידעו את פרטי המקרה, השאי' רה טעם מר בפה.

אדם שני שיסכול משיבת בני. גיי. הוא ה' איש שהוכיח כי בן-גוריון מיותר: **לש שרת**. במשך השנה הוכיח לחלוטין שאיו כל הבלד אמיתי בין ממשלת-שרת לממשלת' בן-גוריון. אולם לא היה זה מפני ששרת נתגלה לפתע כאישיות גדולה, אלא מפני שנסתבר כי גם אדם קטן יכול למלא את מקומו של בן-גוריון מבלי שיורגש הבלד.

לכן לא היה משה שרת איש השנה של תשט"ו. בניגוד לתקות רבים, לא גדל ב' תפקיד, לא הפך למדינאי. מי שהיה מוכירו של חיים ארלוזורוב, לא הפך ארלוזורוב שני. הוא נשאר אדם קטן, נוקשה, נוטה להיעלב פעמיים ביום, חסר רעיונות בעלי- תנופה. בידי דמתה ממשלת ישראל יותר להנהלת חברת-מניות שקטה ומסודרת, מ' אשר להנהגה הלאומית של עם המבקש ליצור היסטוריה.

קטנתו זו של שרת מנעה את תואר איש-השנה גם מן האורח המכובד ביותר שביקר עד כה בישראל: ראש ממשלת בורמה, **או נו** ביקרו יכול היה להיות סימן דרך, סמל להפיכת ישראל לגורם בינ' לאומי עצמאי, המושיט את ידו לאסיה ה' מתעוררת, פורץ סוף-סוף מתוך מעגל ה' בדידות. כך רצו ההמונים, שקיבלו את ה' בורמאי החייכני עגלגל-הפנים בתהלהבות חסרת-תקדים.

אולם ממשלת ישראל לא היתה מסוגלת לכביש את העצמאות הפוליטית. קורנו של או נו היה יותר פרי המקרה, עמלו של איש אחר, **דויד הכהן**, מאשר תוצאה של קו פוליטי מחושב ומרחיק-ראות. בסוף ה' שנה, כמו בראשיתה, נשארה ישראל בלתי- עצמאית, תלויה בחסדי זרים.

יין בקנקן ישן

ב ראש שנת תשט"ו היה נדמה כי מתלכד מתנה העשוי לחולל תמורה במצב זה. אחרי שפילג את מפ"ם, יצא יג' אל אלון לדרך חדשה, מלחה אהדתם ו' תקחתם של מיטב הדיר הצעיר. אולם ב' סוף השנה נסתבר כי הדרך החדשה הובילה למטרה ישנה מאד. היין החדש נשפך לקנקן סדוק מיושן.

בבחירות להסתדרות הפתיע אלון את ה' מדינה בהתגברו על מפ"ם. אולם בניגוד לניחושם, צומצם היתרון בבחירות לכנסת. כמו כל מפלגה אחרת, מצאה אחדות-העבודה אוהדים ומתנגדים, מחייבים ושוללים, אולם ה' כל הסכימו שהוא חלק בלתי-נפרד מהמציאות הקיימת, מפלגה ככל המפלגות. אם רצו בכך ואם לא, הפך יגאל אלון עסקן מפלגתי ה' כפוף לחוקי הקואליציות, הקנוניות והתכ' סיסים של הבמה הפוליטית הישראלית, קיפח בזאת את זכותו להיות לאיש-השנה.

האר אותו עומד במרכז הבמה, מחזיק בידיו ספר וממלמל: "להיות או לא להיות?"

כבו בראשית השנה היה ברור כי מסע הנצחון לשדה-בוקר נתקע בחול הרך של מדבר האדושות ההמונית. בסוף השנה הפך למארש-אבל, על קברם הרענן של תקתה בני. גיי.

אם אמנם קיווה בן-גוריון כי הליכתו אל העור תתן את האות להסתערות חלוצית גדולה, טעה. הצריף השחודי לא הפך בית- מקדש של תנועה חלוצית חדשה, אלא ל' נישא מבורך של ההומור הציבורי. אם קר' זה כי יעלה את קרנה של מפא"י ויחולל תמורה במפה המפלגתית, טעה לא פחות: ביום הבחירות נחל בני. גיי. כשלון חרוץ.

גם תקותו השלישית — כי ימי חופשתו ימלאו את סוללתו הנפשית ויורירו בו שור מתח חשמלי גבוה — נתבדתה. מקורבני בני. גיי. נהמו למצאו, עם שובו, זקן הרבה

דויד בן-גוריון

יותר משהיה בצאתי. איזו ניצוץ ככה בלבו של דויד בן-גוריון. המנהיג תור מלא תרעור מות קטנוניות, מוכן לעסוק באלף חשיבויות זעירים. הוא הצליח להמאס על ההמונים אפילו רעיונות גדולים כמו עקרין הבחירות האזוריות, שנראה תחילה כמוצא מן הסבך, אך לבש מאז יותר ויותר צורה של תכסיס קטן וערמומי.

טעם מר בפה

מ אחר שלא באה שום קריאה לאר' מית נרגשת ונואשת להזעיק את כך גוריון חזרה לשלטון, היה צורך להשיג את המטרה באמצעות אינטריגה מאחורי הקלעים. האיש שנפל קרבן לקנוניה זו היה **פנחס לבון**.

מעטים ריחמו על "מהגוני" לבון ביום נפלו. הוא אימת את החששות הכבדים ב' יותר, נתגלה כציניקאי קל-ידעת, בז לרגשות הזולת ומוכן לשחק פוקר עם חיי אדם ו' גורל המדינה. אולם לא בשל כך סולק ה' אקטיביסט לבון על-ידי האקטיביסט בן- גוריון ושאר גיבורי העלילה. הקנוניה תוכנ'